

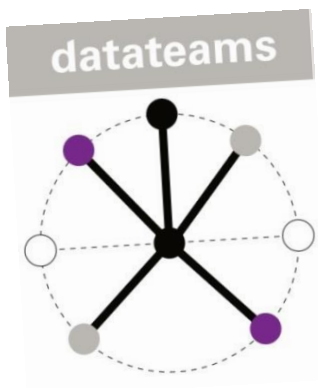
De datateam[®] methode

Onderzoeksbevindingen en praktijkervaringen

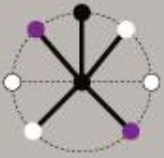
Succesexpo School aan Zet

01-10-2015, Eindhoven

Lisa Moonen en Kim Schildkamp

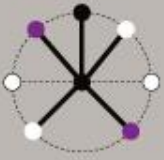

Contactpersoon: Kim Schildkamp, k.schildkamp@utwente.nl

Inhoud sucsessie

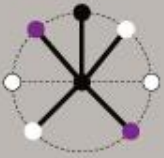
- Inleiding datateam[®] methode
- Onderzoeksresultaten Universiteit Twente
 - Effecten professionalisering docenten
 - Effecten schoolverbetering
- Praktijkervaringen Augustinianum
 - Wat heeft het datateam onderzocht en gevonden?
 - Wat heeft werken met de datateam[®] methode de school opgeleverd?
 - Wat ging goed, wat was een uitdaging en hoe gaat de school verder?
- Vragen en discussie
 - Vragen over onderzoek en praktijkervaringen
 - Discussie: wat kan dit betekenen voor uw school?

Inleiding

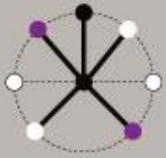
- Opbrengstgericht werken en datagebruik wordt steeds belangrijker in het onderwijs
- Veel scholen willen hun resultaten verbeteren, bijvoorbeeld doorstroomrendement, examencijfers
- Maar... hoe moet je dit aanpakken?

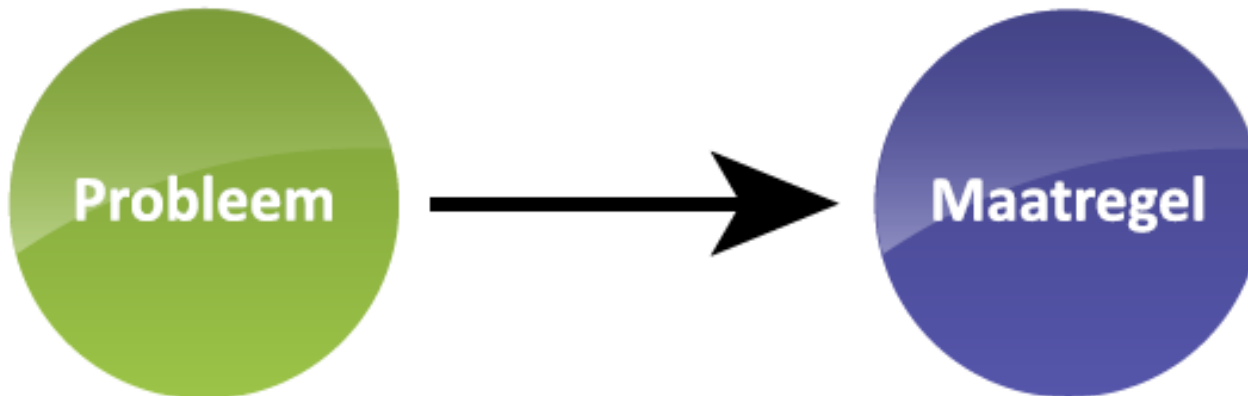
Opbrengstgericht werken

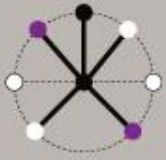
- Gebruik maken van data, zoals toetsen en examencijfers, om het onderwijs te verbeteren (Schildkamp & Kuiper, 2010)
 - Systematisch
 - Analyseren van aanwezige data binnen de school
 - Gegevens gebruiken om het onderwijs te verbeteren
- Datagebruik voor schoolverbetering, en niet alleen voor externe verantwoording (zoals Inspectie).

Maar in veel situaties...

Van probleem direct naar maatregelen nemen:

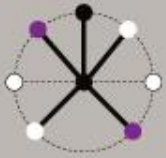

De datateam[®] methode

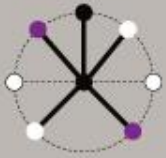

- Datateam: 4-6 docenten en 1-2 schoolleiders
- Werken aan concreet probleem op hun school
- Met behulp van data naar oorzaken zoeken
- Door middel van 8-stappenplan, handleiding en intensieve begeleiding
- Twee doelen: professionalisering en schoolverbetering

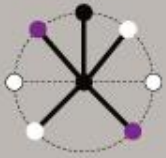
Project Datateams UT

- Richt zich op datagebruik en onderzoek in de school:
 - VO: 35 scholen (vanaf 2011, verspreid over verschillende tranches)
 - PO: 5 scholen (gestart september 2014)
- Inmiddels ook een aantal internationale datateams (o.a. Zweden) gestart en interesse vanuit andere sectoren (mbo en hbo)
- UT begeleidt scholen bij het werken met de datateam[®] methode en voert zelf overkoepelend onderzoek uit naar het werken met datateams
- Projectteam UT bestaat uit 8 personen:
 - 2 projectleiders /onderzoekers
 - 1 postdoc
 - 3 promovendi
 - 2 trainers/begeleiders van de datateams

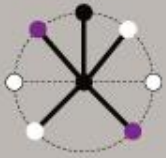
Onderzoek in het VO

- Gestart met een pilot in 2009
- Tranche 1 VO: gestart in januari 2012
 - Tien datateams bij verschillende scholen
- Onderzoek naar effecten van het werken met de datateam[®] methode
 - Professionalisering
 - Schoolverbetering

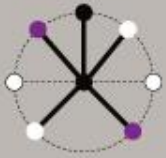
Onderzoek effecten

- Effecten van het werken met de datateam[®] methode:
 1. Professionalisering
 - Tevredenheid
 - Kennis en vaardigheden
 - Toepassing
 2. Schoolverbetering
 - Leerlingresultaten

Instrumenten onderzoek effecten

Doel	Instrument
<p>1. Professionalisering</p> <ul style="list-style-type: none">• <i>Tevredenheid</i>• <i>Kennis en vaardigheden</i>• <i>Toepassing</i>	<ul style="list-style-type: none">▪ Tevredenheidsvragenlijst▪ OGW vragenlijst▪ Kennistest▪ Interviews (+ opnamen bijeenkomsten datateams)
<p>2. Schoolverbetering</p> <ul style="list-style-type: none">• <i>Leerlingresultaten</i>	<ul style="list-style-type: none">▪ Data onderzoek datateams zelf (bijv. toetscijfers probleemstelling en toetscijfers na invoering maatregel)

Uitkomsten effecten - professionalisering (1)

- Tevredenheid

- Voltooien van de stappen: *neutraal - tevreden*
- Verloop van de bijeenkomsten: *tevreden*
- Ondersteuning en het materiaal: *tevreden – zeer tevreden*

'Leuk'
maar ook:
'Ik zou graag wat meer
momentum in de
bijeenkomsten zien'

'De datateam
handleiding biedt
ondersteuning'

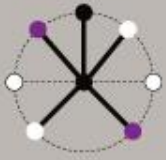
'Het is heel
waardevol'

- Kennis en vaardigheden

- Significant hogere score op nameting dan op voormeting kennistest en OGW vragenlijst

'Veel met en
van elkaar
geleerd'

'We hebben nu
betere inzichten
in feiten en
cijfers'

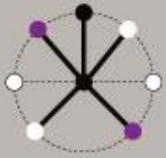
Uitkomsten effecten - professionalisering (2)

- Toepassing:
 - Samenwerking datagebruik datateam scholen significant meer gegroeid dan in controlegroep.
 - Toename datagebruik voor schoolverbetering en verantwoording, maar niet significant
 - Significant minder vaak 'weet ik niet' op nameting bij datateam scholen: meer bewustwording

'Vaksecties praten weer vakinhoudelijk met elkaar'

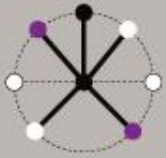
'Ik doe dit nu ook voor de cijfers in mijn eigen klas!'

'Ik let nu meer op de kwaliteit van de data'

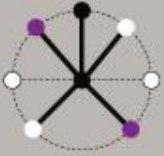
Uitkomsten effecten - schoolverbetering

Evaluatie datateam[®] methode

- Uitdagingen:
 - Voortgang proces en benodigde duur begeleiding
 - Uitkomsten professionalisering voor verbetering vatbaar
 - Nog niet alle scholen uitkomsten leerlingresultaten
- Aanpassingen na tranche 1 VO
 - Facilitering: aanbevelingen benodigde randvoorwaarden
 - Begeleiding en handleiding: nog concreter
- Laatste tranche VO
 - Zeven scholen al maatregelen genomen, hiervan al drie scholen resultaat op leerling niveau.

Praktijkervaringen

- Nu de praktijkervaringen van een datateam:
 - Wat heeft het datateam onderzocht en gevonden?
 - Wat heeft werken met de datateam[®] methode de school opgeleverd?
 - Wat ging goed, wat was een uitdaging en hoe gaat de school verder?

Praktijkervaring Datateam[®] methode

Praktijkvoorbeeld doorstroom havo 3 naar havo 4

Succesexpo School aan Zet
Donderdag 1 oktober 2015

Lisa Moonen

Inhoud

- Onderzoek datateam Augustinianum
 - *Wat hebben we onderzocht en gevonden?*
- Voorbeelden, dilemma's en resultaten uit de praktijk
 - *Wat ging goed?*
 - *Wat kan beter?*
 - *Hoe gaan we zelfstandig verder?*

Datateam Augustinianum

Stap 1: Probleemdefinitie

Probleemdefinitie:

We zijn ontevreden over de doorstroom van havo 3 naar 4. De afgelopen drie schooljaren hebben we namelijk een doorstroomrendement van gemiddeld 73%.

Dit doorstroomrendement willen we in het schooljaar 2015-2016 verhogen naar 85% en vanaf het schooljaar 2016-2017 behouden op minstens 90%.

We streven naar 90%, omdat het doorstroom-rendement van vwo 3 naar 4 de afgelopen drie schooljaren gemiddeld 90% was.

Schooljaar 2010-2011	Totaal aantal leerlingen	43
Bevorderd naar H4:	30	70%
Doublanten:	10	23%
Vertrokken niet bevorderd:	3	7%
		100%
Schooljaar 2011-2012	Totaal aantal leerlingen	54
Bevorderd naar H4:	40	74%
Doublanten:	7	13%
Vertrokken niet bevorderd:	7	13%
		100%
Schooljaar 2012-2013	Totaal aantal leerlingen	72
Bevorderd naar H4:	53	74%
Doublanten:	9	13%
Vertrokken niet bevorderd:	7	10%
Overige uitstroom:	3	4%
		100%

Stap 2: Hypothese opstellen

- Brainstorm hypotheses:
 - In het datateam
 - Flap-over in de personeelskamer
- Gekozen hypothese (ronde 1):

'80% van de leerlingen die in 3 havo blijven zitten, zijn in 2 havo besproken in de rapportvergadering en is overgestemd.'

Ronde 1: Tussenresultaat data-analyse

Schooljaar	Doublant in H3	B in H2	% B in H2, daarna D in H3
2010-2011	9	4	44,44%
2011-2012	7	1	14,29%
2012-2013	9	5	55,56%
Totaal	25	10	40,00%

Hypothese klopt niet: namelijk 40% i.p.v. verwachte 80%.
Maar... 10 van de 25 leerlingen vinden we best veel!

Verdieping onderzoek

‘Hoeveel leerlingen die B (besproken) waren in H2 zijn zonder vertraging in H3, H4 en/of H5 terecht gekomen?’.

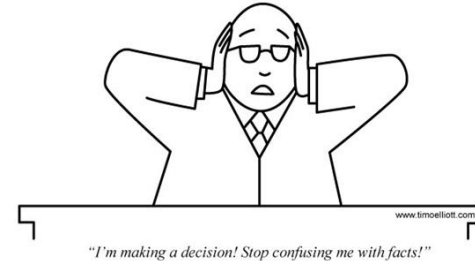
Stap 6: Conclusies

- Uit data-analyse blijkt:
 - Van de leerlingen B in H2 haalt 24% onvertraagd H4.
 - Van de leerlingen B in H2 haalt 7,7% onvertraagd H5.
- Conclusie (ronde 1):
 - Leerlingen B in H2 zijn een risicogroep voor het doorstroomrendement van H3 naar H4 (onze probleemstelling).

Stap 7: Maatregelen nemen

- Maatregelen bedenken:
 - Brainstorm in het datateam
 - Collega's en MT om input gevraagd

- Gekozen maatregel:

Leerlingen B in H2 rond kerst, krijgen in H2 extra begeleiding (vak- en sociale begeleiding).

- Implementatie maatregel:
 - **BOM** werkgroep (Begeleiding Op Maat) opgericht
 - Programma gemaakt
 - Leerlingen geselecteerd, uitgevoerd door mentoren 2 havo

Stap 8: Evaluatie

- **Procesevaluatie**

Worden de maatregelen uitgevoerd zoals is afgesproken?

- Vragenlijst onder leerlingen
- Groepsgesprek met mentoren havo 2

- **Procesevaluatie blijkt nog een hele klus. Dit is een onderzoek op zich!**

- **Effectevaluatie**

Hebben de maatregelen het gewenste effect?

- 63% van de leerlingen is vooruit gegaan door BOM
- Andere cohorten (zonder BOM) was dit 29%

Ronde 2: overstap naar kwalitatief onderzoek

- Ronde 1: Risicogroep bepaalt voor een deel de afstroom in H3.

Maar...wat zijn nog andere oorzaken voor de lage doorstroom 3-4 havo?

- Daarom: ronde 2
 - Van kwantitatief naar kwalitatief onderzoek
 - Vraagstelling in plaats van hypothese:
'Wat zijn volgens havo leerlingen oorzaken van het blijven zitten van leerjaar 3 naar leerjaar 4?'
 - Dataverzameling: interviews met 6 doubleurs havo 3

Stap 6: Conclusies

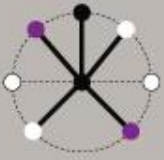
- Lage motivatie leerlingen
- Vakdocenten en mentoren eerder aan de bel trekken
- Schoolleiding eerder actie ondernemen bij uitval docent

Maatregel: **SOM** (signalering op maat), leerlingen in H3 (B/D) krijgen na eerste trimester een brief mee voor ouders en zo nodig uitnodiging voor een gesprek met mentor/ouders/teamleider

Proces tot nu toe - Augustinianum

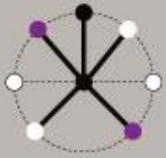
- Resultaten:
 - Veel kennis opgedaan
 - Maatregel BOM wordt gewaardeerd
 - Sterke samenwerking in het datateam
 - Beslissingen op basis van data
 - Onderwerp leeft in de school
- Dilemma's:
 - Betrokkenheid (collega's en leerlingen)
 - Beschikbare middelen vanuit school, ontwikkeling kost geld!
 - Dataverzameling kost veel tijd
- Toekomst:
 - Lopend onderzoek afmaken
 - Nieuw onderzoek starten met eventueel extra leden
 - Datateam gebruiken als ondersteuning voor secties
 - Samenwerking UT behouden

Vragen en discussie

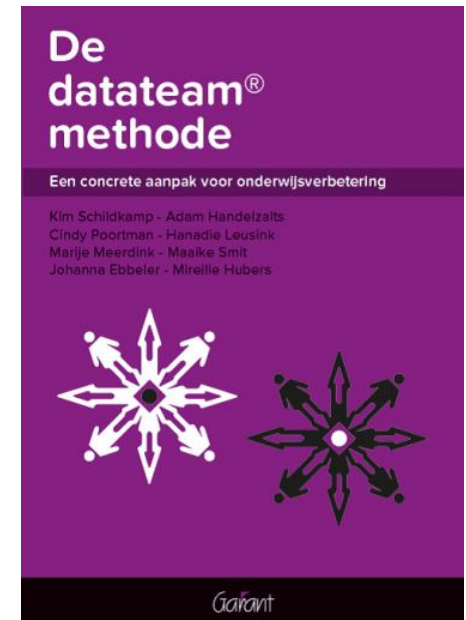
- Vragen:
 - Over het onderzoek van de UT
 - Over de praktijkervaringen van het datateam
- Discussie:
 - Wat kan dit betekenen voor uw school?

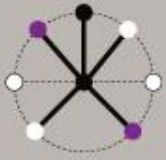

Tot slot

- Zie ook het boek:
'De datateam[®] methode: Een concrete aanpak voor onderwijsverbetering'
 - een toelichting op datagebruik
 - een hoofdstuk per stap
 - casussen met nog meer voorbeelden
 - aandacht voor inbedding in de organisatie

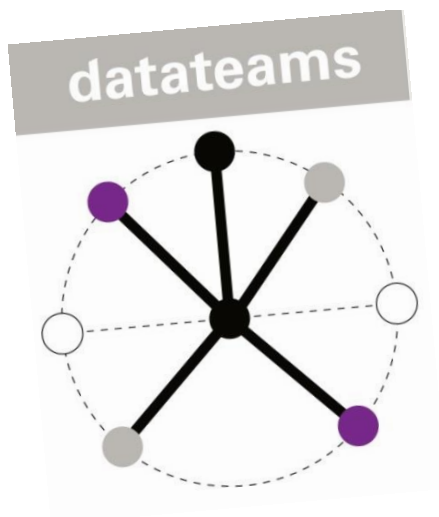

datateams

Hartelijk dank voor de aandacht!

Voor meer informatie: www.datateams.nl

UNIVERSITEIT TWENTE.